

Róźiewicz, Jerzy

"Archiwy akademij nauk
socjalisticzeskich stran. Bibliografija",
Wypusk 1: "1917-1968", Wypusk 2:
"1969-1972", Leningrad 1971, 1975 :
[recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/2, 389-390

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Archiwy akademii nauk socjalistycznych stran. Bibliografija [tytuł i tekst również w języku niemieckim]. Izdatielstwo „Nauka”. Wypusk 1: 1917—1968. Leningrad 1971, 249 s. nlb. 2; Wypusk 2: 1969—1972. Leningrad 1975, 374 s. nlb. 2.

Na Pierwszej Naradzie Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych (Warszawa — Kraków, 1965) oraz na Drugiej Naradzie (Leningrad, 1968) podjęto rezolucję, w której postanowiono wydawać bibliografię rejestrującą publikacje dotyczące działalności archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych, przewodniki po ich zespołach archiwalnych, prace powstałe na podstawie źródeł przechowywanych w tych archiwach, opublikowane dokumenty itp. Do przedsięwzięcia przystąpiły archiwa akademii nauk Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Węgier i ZSRR. Zasady opracowywania bibliografii zostały przygotowane przez Archiwum PAN, a obowiązki jej wydawcy wzięło na siebie Archiwum AN ZSRR.

W 1971 r. opublikowano tom pierwszy bibliografii za lata 1917—1968, a w cztery lata później doczekaliśmy się tomu następnego, drugiego, który rejestruje publikacje z lat 1969—1972 oraz uzupełnienia z okresu wcześniejszego. *Bibliografija* ma zatem charakter wydawnictwa ciągłego. W przyszłości ma być publikowana w okresach trzyletnich.

Do obu tomów prezentowanej bibliografii włączono 1786 pozycji bibliograficznych. Zarejestrowano też recenzje z wydawnictw przygotowanych przez archiwa, przy czym słusznie nie przeznaczono dla nich osobnych pozycji bibliograficznych, ale dołączono do książek recenzowanych.

Poszczególne części bibliografii, odpowiadające krajom: Bułgarii, Węgier, NRD, Polski, ZSRR i Czechosłowacji zredagowane są w językach i przy zastosowaniu norm bibliograficznych obowiązujących w tych państwach. Stąd wynikają, nieznaczne zresztą, różnice w opisach bibliograficznych. W częściach bułgarskiej, węgierskiej, polskiej i czechosłowackiej wszystkie tytuły i adnotacje treściowe tłumaczone są na języki rosyjski i niemiecki. W części radzieckiej tytuły i adnotacje tłumaczone są na język niemiecki, a w części niemieckiej na rosyjski.

Układ bibliografii natomiast jest jednakowy we wszystkich częściach. Składa się on z sześciu głównych działów: 1. Bibliografie, przewodniki po archiwach i inne informatory, 2. Prace o charakterze ogólnym (uchwały, akta normatywne itp.), 3. Opisy i spisy poszczególnych zespołów i kolekcji, 4. Publikacje dokumentów oraz artykuły i monografie napisane na podstawie zasobów poszczególnych archiwów, 5. Prace metodologiczne (problemy opracowywania zbiorów, ich wykorzystywania, bezpieczeństwa itd.), 6. Problemy współpracy z państwowymi, międzynarodowymi i zagranicznymi instytucjami i organizacjami.

Najwięcej pozycji bibliograficznych zawiera część radziecka. W tej części w obu tomach zarejestrowano 936 pozycji. Część polska bibliografii składa się z 402 pozycji, czechosłowacka z 199, bułgarska ze 179. Najmniej pozycji rejestrują części NRD (67) oraz węgierska (tylko 23).

Do bibliografii dołączono szereg bardzo dobrze opracowanych, zredagowanych w alfabecie rosyjskim i łańskim, indeksów. Są to indeksy: systematyczny (według klasyfikacji biblioteczo-bibliograficznej ZSRR), osób (z podaniem pełnych imion i otczestw), nazw geograficznych. Ponadto oprócz przedmowy i wykazu skrótów bibliografia zawiera spis wykorzystanych czasopism i wydawnictw ciągłych, w tym z Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN („Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” wykorzystano np. przy 50 pozycjach bibliograficznych).

Po tej prezentacji wydawnictwa czas wspomnieć o autorach poszczególnych części. Są to: L. Kostadinowa (Bułgaria), L. Szelei i A. Körmendi (Węgry),

W. Knobloch (NRD), S. Chankowski (Polska), J. Winogradow (ZSRR), J. Flodr, E. Kuškova i J. Klačka (Czechosłowacja). Wszystkie części bibliografii scalił i przygotował do druku J. Winogradow.

Do dziejów nauki polskiej i związków uczonych polskich z instytucjami i pracownikami naukowymi różnych państw znajdujemy w bibliografii wiele materiałów. I to nie tylko w części polskiej, ale również w innych częściach, przede wszystkim radzieckiej. W części np. radzieckiej zarejestrowano pozycje dotyczące m.in. Jana Baudouina de Courtenay, Tadeusza Zielińskiego, Joachima Lelewela, Piotra Sławińskiego oraz wielu profesorów uczelni rosyjskich działających w okresie zaborów na ziemiach polskich.

Bibliografia archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych ma duże znaczenie nie tylko dla archiwistów, ale również, a może przede wszystkim, dla historyków nauki i techniki. W archiwach akademii nauk przechowuje się przecież materiały związane z działalnością uczonych i instytucji naukowych. Informacje o tych materiałach powinny dotrzeć do szerokiego ogółu badaczy. Bibliografia może inspirować podjęcie pewnych tematów, ułatwić dotarcie do wielu źródeł przechowywanych w różnych krajach, uchwycić międzynarodowe związki naukowe uczonych i instytucji, a także może uchronić przed podejmowaniem prac już wcześniej zrealizowanych. Decyzja o wydawaniu tej bibliografii jest zatem słuszna, a opublikowane dotychczas dwa tomy należy ocenić jako wyjątkowo potrzebne i wzorowo zredagowane.

Jerzy Róziewicz
(Warszawa)